

הנחיות למורה

חוטפים ברכות

ברכות 'העץ', 'האדמה' ו'שהכל' - פרק י"א

הכנה - לימוד בחברותא וכתיבת "כרזות"

- ציוד נדרש: רצועות בריסטול גדולות, טושים עבים וכד'
- חלקו את ההלכות, מהלכה ה' - סוף הפרק, ללימוד בחברותא / שלשות וכד' - תנו לכל קבוצה הלכה אחת ללימוד משותף (בהתאמה למספר התלמידים בכיתה, כמובן).
 - בקשו מהם להכין "כרזה" - לכתוב את הכלל המובא בהלכה בשפה ברורה על רצועת בריסטול גדולה (חשוב, שינסחו את הכרזה על דף תחילה, ויקבלו את אישור המורה לכך).
 - כל קבוצה תסביר בפני הכיתה את הכלל, ותיתן דוגמאות. אפשר גם לבקש מכלל התל' להציע דוגמאות.
 - את הכרזות תלו על הלוח (אם לא תשתמשו בו בהמשך לשעון עצר וכד', ראו להלן) ובמקומות מרכזיים ובולטים אחרים בכיתה, כך שיראו בפני התלמידים בזמן המשחק.

חשוב להסביר לתל' את המושגים:

"דרך האכילה" / "דרך אכילתו"

פרי או ירק "חיו" (= כמו שהוא נקטף, לפני תהליך של בישול ועוד)
וכן שהמושג "מבושל" מתייחס גם לאפיו, מטוגן, צלוי... גם מה זה: כבוש, קלוי...

*חשוב להדגיש שוב את העיקרון שעליו דובר בכרטיס הכניסה:

שברכה מושלמת וייחודית מתאימה למאכל מושלם - לעומת מצב שבו המאכל איננו במצב מיטבי, ולכן ברכתו יורדת: ברכת 'העץ' הכי מבוררת, 'האדמה' פחות מבוררת, ובתחתית הסולם - 'שהכל' שהיא הכי כללית.

עוברים למשחק:

מרכיבי המשחק:

- שעון עצר / שעון חול או כל קוצב זמן אחר (אפשר על המסך)
- שלטי ברכות (3) - שמות הקבוצות
- כרטיסי מאכלים מעורבבים מבחינת הברכה - ראו בהמשך אופציות התאמה לרמות.
- הכרזות התלויות הנ"ל + ספרי ההלכה

מטרת המשחק:

"לחטוף" ראשונים את **כל** המאכלים, שמברכים עליהם **לכתחילה** את הברכה, אשר עליה ממונים. מומלץ אח"כ להמשיך עם הכרטיסים שנותרו...

(ניתן לעצור את המשחק לפני תום הכרטיסים, והמנצחים הם אלו שצברו את מרב הכרטיסים).

מהלך המשחק:

• מחלקים את תלמידי הכיתה ל – 3 קבוצות, כל קבוצה ממונה על אחת מהברכות:

1. "בורא פרי העץ"

2. "בורא פרי האדמה"

3. "שהכל נהיה בדברו"

*שמים שלט לכל קבוצה.

*בכיתה גדולה אפשר למנות שתי קבוצות או יותר לכל ברכה – בהתאם לכך יודפסו מספר השלטים, כמובן.

• מניחים את כרטיסי המאכלים במרכז, כשהם הפוכים – שימו לב לפני כן, שהם מעורבבים מבחינת הברכה כלומר: שכרטיסי המאכל של 'העץ' למשל, אינם מונחים זה אחר זה...

• מרימים בכל פעם 'כרטיס מאכל' – מראים לכולם – קוראים בקול...

• מפעילים את קוצב הזמן לפי זמן שנקבע מראש (בהתאמה לשכבת הגיל וייתר מאפייני הכיתה).

• כל קבוצה צריכה בזריזות המרבית להפעיל שק"ד הלכתי, תוך היעזרות בכללים שנלמדו ונתלו בכיתה, אפשר גם בספר, ולהחליט אם המאכל הזה שייך אליה, כלומר: אם מברכים עליו **לכתחילה - בעדיפות ראשונה**, את הברכה שהיא ממונה עליו.

***חשוב להדגיש, שלא כל המאכלים מוזכרים בספר, אלא צריך להחליט לפי הכללים ולפי הדמיון לדוגמאות שבספר.**

• אם הגיעה הקבוצה למסקנה, שאכן זה שלה, עליה להכריז בקול את הברכה: **"שהכל נהיה בדברו!" / "בורא פרי העץ!" / "בורא פרי האדמה!"** (הקפידו על כך! חלק מהעניין הוא גם להתרגל להגיד בקול את הברכה) כמובן, צריך לנמק ולהסביר לכולם את השק"ד, ואז הכרטיס עובר אליה.

• אם תם הזמן, הכרטיס חוזר לתחתית ערמת הכרטיסים... יחזרו אליו בהמשך...

שימו לב! ישנם מאכלים, שיש לגביהם כמה דעות (הם מסומנים בתשובון ב * וב #) – במקרים אלו הקבוצה ש"חטפה" = הכריזה את ברכתה ונימקה ראשונה, מקבלת את הכרטיס. כך גם, אם מיניתם לכל ברכה יותר מקבוצה אחת...
 ישנם שני כרטיסים נוספים של מאכלים, שמוזכרים בפרק, שלא מברכים עליהם כלל: תפוח אדמה חי (הלכה ה' בסוף ההערה) וגרעינים של תפוז (שאלו גרעיני פירות מרים – הלכה י"א).
 כרטיסים אלו אינם עוברים לשום קבוצה... מטרתם לאתגר מעט... אין צורך מלכתחילה לעדכן את התל' אודותם...

אופציות והתאמות למגוון סגנונות ולרמות שונות

- ניתן לשחק את המשחק במליאה, כמוצע לעיל: כל הכיתה מתחלקת לקבוצות לפי הברכות, ו'כרטיסי המאכלים' במרכז משמשים את כולם ביחד, כמו גם קוצב הזמן. זו ההזדמנות למורה לחדד את הדוגמאות והכללים וכד'.
- ניתן לשחק את המשחק בקבוצות – כשכל קבוצה משחקת בנפרד – בכל קבוצה נציגים של 3 הברכות (זוג תל' או תל' אחד), ולכל קבוצה ערכת 'כרטיסי מאכלים' וקוצב זמן משלה. אם תבחרו באופציה זו, חשוב כי תקדישו אח"כ בכיתה זמן לסיכום – אפשר לעשות זאת באמצעות שלב ב', המומלץ להלן.
- לרשותכם שתי מערכות 'כרטיסי מאכלים':
 - מערכת אחת עם ציון ההלכה, אשר עליה מתבססת התשובה.
 - מערכת שניה ללא ציון ההלכה – מומלץ להשתמש בה ככל שאפשר, כדי להרגיל את התל' להשתמש בכללים ולהפעיל שק"ד הלכתי.
- אפשר "לדלל" את 'כרטיסי המאכלים', במיוחד את אלו שמופיעים בסוף הרשימה בתשובון, שאינם מוזכרים בספר, אלא למדים עליהם מהכלל או מההשוואה למה שמוזכר (מה שדורש חשיבה מסדר גבוה יותר).

המלצה: שלב ב' - סיכום לאחר המשחק

- כדי לבסס/ לסכם את הנלמד במהלך המשחק, ניתן בסיומו לאסוף את כל 'כרטיסי המאכלים' ולנסות במליאה למיין אותם יחדיו לשתי קבוצות:
- מאכלים שלא ירדו בברכתם, כלומר: שמברכים עליהם את הברכה הראשונית – המתאימה לצורת האכילה הטבעית להם.
- מאכלים שירדו בברכתם, כלומר: שינו את צורת אכילתם הטבעית, ולכן מברכים עליהם ברכה כוללת יותר.